

Talousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laiksi kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa

Eduskunta on lähettänyt 17 päivänä lokakuuta 1991 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 139 laiksi kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina toimistopäällikkö Kristian Tammi-vuori kauppa- ja teollisuusministeriöstä, vs. lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä, ylitarkastaja Päivi Korpiola kuluttajavalituslautakunnasta, tiedotuspäällikkö Marjatta Turunen kuluttaja-asiamiehen toimistosta, johtaja Riitta Ritvala kuluttajavirastosta, johtaja Eila Kilpiö kuluttajatutkimuskeskuksesta, lakimies Risto Airikkala Suomen Kunnallisliitosta edustaen myös Suomen Kaupunkiliittoa, jaostopäällikkö Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundista, osastopäällikkö Pentti Mäkinen Keskuskauppakamarista, osastopäällikkö Tuula Sario Suomen Kuluttajaliitosta, Helsingin johtava kuluttajaneuvoja Eija Lukkari ja Rovaniemen kuluttajaneuvoja Kaarina Murto.

Hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan voimassa oleva laki kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa korvattavaksi uudella lailla, jonka mukaan kunnat voisivat nykyistä vapaammin itse päättää kuluttajaneuvonnan järjestämisestä.

Kuluttajaneuvonnassa annetaan yleistä valistusta ja henkilökohtaista neuvontaa, avustetaan kuluttajaa yksittäisessä ristiriitatilanteessa, osallistutaan kulutushyödykkeiden hintojen, laadun ja markkinoinnin seurantaan sekä avustetaan pyynnöstä muita kuluttajaviranomaisia.

Kunta voi järjestää kuluttajaneuvonnan perustamalla kuntaan yhden tai useamman kuluttajaneuvojan viran tai työsopimussuhteisen tehtävän, sopimalla yhteistoiminnasta muun kunnan tai muiden kuntien kanssa taikka ostimalla neuvontapalvelut muulta kunnalta. Lukuun ottamatta oikeudellista neuvontaa kunta voi hank-

kia kuluttajaneuvontapalvelut myös yksityiseltä palveluiden tuottajalta.

Kuluttajaneuvonta, jota annetaan ensisijaisesti kunnassa asuville henkilöille, on pääsääntöisesti maksutonta. Kunnalle myönnetään neuvonnan järjestämiseen lainmukaista valtionosuutta.

Kuluttajaneuvonnan ohjauksesta huolehtii kuluttajavirasto. Kunnassa kuluttajaneuvontaa valvoo ja ohjaa kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä muu viranomainen.

Valiokunnan kannanotot

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksyttäisiin seuraavin huomautuksin ja muutoksin.

2 §: Lakiehdotuksen 2 §:n 1 kohdan mukaan kuluttajaneuvonnassa annetaan yleistä valistusta ja henkilökohtaista neuvontaa kulutus päätösten kannalta merkittävistä asioista. Hallituksen esityksen perusteluissa puhutaan myös ympäristönäkökohtien huomioon ottamisesta kuluttajaneuvonnassa. Valiokuntakin pitää tärkeänä, että yleisen kuluttajavalistuksen yhteydessä korostetaan kulutuksen ja hyödykkeiden ympäristövaiikutusten huomioon ottamista silmällä pitäen hyödykkeiden elinkaarta kokonaisuudessaan.

Valiokunta ehdottaa 2 §:n 3 kohtaa täydennettäväksi siten, että kuluttajaneuvonnassa osallistutaan kulutushyödykkeiden hintojen, laadun ja markkinoinnin lisäksi myös sopimusehtojen seurantaan. Kuluttajan kannalta on on tärkeää, että hän päätöstä tehdessään täsmällisesti ja selkeästi tietää, mitä kulutushyödyke kaikki kustannukset mukaan lukien tosiasiallisesti maksaa ja mihin hän sitoutuu. Kaikkien päätöksentekoon vaikuttavien seikkojen on oltava kuluttajalle helposti saatavilla.

3 §: Kunnallisilta kuluttajaneuvojilta ja yksityisiltä palvelujen tuottajilta on edellytettävä neuvontatehtävän vaatimaa koulutusta ja riittävää perehtyneisyyttä sekä riippumattomuutta.

4 §: Kuluttajaneuvonta on pääsääntöisesti maksutonta. Erityiskustannuksia aiheuttavista palveluista kunta voi periä maksun. Säännöksen estämättä ja käytännön mukaan myös kuluttaja itse voi omalla kustannuksellaan teettää tutkimuksia ja selvityksiä omassa asiassaan.

9 §: Valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentti tarpeettomana poistetaan.

Talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

(4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Kuluttajaneuvonnassa:

(1 ja 2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

3) osallistutaan kulutushyödykkeiden hintojen, laadun, (*poist.*) markkinoinnin ja *sopimusehtojen* seurantaan; sekä

3—8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
(3 mom. *poist.*)

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Väistö, jäsenet Björkenheim, Dromberg, Jansson, Jurva, Jääskeläinen, Kor-

honen, Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Luhtanen, Paloheimo, Saastamoinen ja Vuoris-

Vastalause

Kuluttajaneuvonnan järjestäminen kunnassa hallituksen esityksen n:o 139 mukaisesti merkitsee kuntalaisten palvelutason paranemista tärkeällä kunnan toimintasektorilla.

Kunnallistalouden pakottavien säästötarpeiden takia on välttämätöntä, että eri palveluja kehitetään ja hoidetaan niiden tärkeyden mukaan. Samalla on huolehdyttävä siitä, ettei kunnallistalouden kannettavaksi sälytetä jatkuvasti paisuvaa tehtäväkenttää.

Kuluttajaneuvonnan hoitamisessa tarvittavat resurssit on voitava järjestää kunnilla jo olevia voimavaroja uudelleen kohdentamalla ja menoja lisäämättä. Voimavarojen uudelleen kohdenta-

minen on pienissäkin kunnissa mahdollista vähemmän tärkeistä tehtävistä luopumalla ja kuntien yhteistoimintaa kehittämällä.

Edellä olevan perusteella katsomme,

että talousvaliokunnan olisi pitänyt ottaa mietintöönsä lakiehdotuksen 7 §:n perusteluihin seuraava lausuma:

”Valiokunta katsoo, että kuntien tulee hoitaa tästä laista aiheutuvat tehtävät lisäämättä menoja, nykyisiä voimavaroja uudelleen kohdentamalla.”

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1991

Raimo Vuoristo
Matti Louekoski

Eero Paloheimo
Marita Jurva

Leena Luhtanen